

Жадид

2024-yil 19-iyul
№ 30(30)
www.jadid-media.uz

Tilda, fikrda, ishda birlik!

Jadid

adabiy, ilmiy-ma'rifiy va ijtimoiy haftalik gazeta

ЎЗБЕКИСТОН ВА ҚИРГИЗИСТОН КҮП ҚИРРАЛИ ҲАМКОРЛИГИДА ЯНГИ ДАВР БОШЛАНМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг тақлиғига биноан Қирғиз Республикаси Президенти Садир Жапаров рафиқаси билан бирга 18 июль куни давлат ташрифи билан мамлакатимизга келди.

Тошкент шаҳри ҳалқаро аэропортида уларни давлатимиз раҳбари ва рафиқаси кутиб олди.

Олий мартабали меҳмон шарафига икки мамлакат давлат байроқлари кўтарилиб, фахрий қоровул саф тортди.

Кўшинига яхшилик соғиниб, ҳамиша тинч бўлишини тилаган, ютуғдан кувонадиган ҳалқимиз. Оналаримиз тансиқроқ бирор егули пишириш аввал бир девор нарига, ҳамсоянига илинганд. Ўзига раво кўрганини бошқалар билан ҳам бўлишган. Бунда катта ҳижмат бор.

Ота-боболаримиз бир рўзгорнинг бошқалардан айро бахтиёр бўла олмаспигини яхши билган. Кучнинг бирлиқда эканлигини таъкидлашларининг маъноси ҳам шунда.

Мамлакатимизнинг кейинги йилларда кўшини давлатлар билан дўстона алоқаларни янги босқичга олиб чиқишига интилаётгани замирида ҳам ана шу кўп йиллик қадрияя мухассасам.

Ўзбекистон Қирғиз Республикаси билан “бир девор” кўшини. Қуда-анди, борди-келди, олди-сотди масалаларни ўзига хос тарихга эга.

Қирғиз Республикаси Президенти Садир Жапаров Тошкент шаҳрига келгача, Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ҳамроҳлигига “Янги Ўзбекистон” боғига ташриф бўюрди.

Олий мартабали меҳмон “Янги Ўзбекистон” боғидаги Мустақиллик монументи пойига гул кўйди.

Мажмуя билан қисқача танишув аносида Қирғиз Республикаси делегацияси вакилларира мазкур ансамбл мазмуни ва меъморий ечимлари ҳақида маълумот берилди.

Делегация аъзолари мажмууда акс эттирилган алломалар, буюк саркарда ва жаҳонгирлар, жадид боболаримизнинг сиймоларига алоҳида эътибор қаратди.

(Давоми 2-саҳифада).

Бундан ўттиз уч йил олдин ўта оғир ва мураккаб тарихий вазиятига кўлга киритилган миллӣ истиқлолимиз бугунги кунда кўп миллатли бутун ҳалқимизни Янги Ўзбекистонни барпо этишдек буюк мақсад йўлида бирлаштириб, янги ютуқ ва марралар сари илҳомлантиримоқда.

Айниска, кейинги йилларда мамлакатимиз суверен, демократик, ҳуқуқий, ижтимоий ва дунёвий давлатга, ҳалқаро ҳуқуқнинг тўлақонли субъектига айланди. Дунё бизни янгитдан таниди ва тан олди. Ер юзидаги турли давлатлар ва ҳалқлар билан дўстлик ҳамда ҳамкорлик алоқаларимиз тобора кенгайиб, юртимизнинг ҳалқаро майдондаги мавқеи ва нуфузи ортиб бормоқда.

Айниска, кейинги йилларда мамлакатимизда амала оширилаётган кенг кўламли демократик ислоҳотлар жароённида мустақил давлат бўлиб, дунёга очилиб яша, эркин ва озод ҳалқлар оиласида муносиб ўрин эгаллаб, замонавий тараққиётга эришиш накадар улуғ баҳт ва шараф, шу билан бирга, улкан масъулият эканини янада чукур ҳис этмоқдамиз.

Ҳалқимизнинг миллӣ манбаатларини таъминлашга қаратилган ички ва ташки сиёсат борасидаги туб ўзғарышлар, эришилаётган амалий натижалар ҳалқаро ҳамжамият томонидан эътироф этилмоқда ва қўллаб-кувватланмоқда.

Барчамиз инсон қадари олий мезон бўлган янги ёҳт, янги жамият қўриш йўлида қўлга киритган зафарларимизни мустақил тараққиёт ғоясига ҳамиша содик, мард

ва матонатли ҳалқимизнинг фидокорона меҳнати, ақл-заковати ва бунёдкорлик салоҳига маҳсул деб биламиз ва ана шундай олижаноб элнинг фарзандлари эканимиздан чексиз фаҳрланамис.

Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг ўттиз уч йиллик шонлисанасини чинакам умумхалқ байрами, озодлик ва саодат аёми сифатида кўтаринки кайфиятда кутиб олиш ҳамда мамлакатимизнинг бугунги тараққиёт дарражаси, юқалиш суръатларига муносиб тарзда нишонлаш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг ўттиз уч йиллик байрамига тайёргарлик қўриш ва уни ўтказиш бўйича республика комиссиясининг (кейинги ўринларда – Республика комиссияси) таркиби иловага мувофиқ тасдиқлансан.

2. Республика комиссияси (А.Арипов): бир ҳафта муддатда “Бир бўлсан – ягона ҳалқмиз, бирлашсан – Ватанимиз!” деган бошғони ўзида мујассам этган ташкилий-амалий, маънавий-маърифий тадбирлар ҳамда тарбигот-ташвиқот ишлари дастурини тасдиқласин. Мазкур дастур “Ўзбекистон – 2030” стратегияси, шунингдек, “Ёшлар ва бизнесни қўллаб-кувватлаш йили” бўйича қабул қилинган давлат дастури билан уйғун ҳолда тайёрлансан;

Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг ўттиз уч йиллик байрамига (кейинги ўринларда – Мустақиллик байрами) Қорақалпогистон Республикаси, вилоятлар марказлари ва Тошкент шаҳрида ўтказилинган асосий байрам тадбирларининг дастурларини ўзида ташкилий-амалий, маънавий-маърифий тадбирлар ҳамда тарбигот-ташвиқот ишлари дастурини тасдиқласин. Мазкур дастур “Ўзбекистон – 2030” стратегияси, шунингдек, “Ёшлар ва бизнесни қўллаб-кувватлаш йили” бўйича қабул қилинган давлат дастури билан уйғун ҳолда тайёрлансан;

Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг ўттиз уч йиллик байрамига (кейинги ўринларда – Мустақиллик байрами) Қорақалпогистон Республикаси, вилоятлар марказлари ва Тошкент шаҳрида ўтказилинган асосий байрам тадбирларининг дастурларини ўзида ташкилий-амалий, маънавий-маърифий тадбирлар ҳамда тарбигот-ташвиқот ишлари дастурини тасдиқласин. Мазкур дастур “Ўзбекистон – 2030” стратегияси, шунингдек, “Ёшлар ва бизнесни қўллаб-кувватлаш йили” бўйича қабул қилинган давлат дастури билан уйғун ҳолда тайёрлансан;

(Давоми 2-саҳифада).

ТАҲЛИЛ

ЯНГИ ДАВР МОХИЯТИ

1991 йилнинг 31 августинча Ер юзидаги давлати йўқ миллатларнинг бирни эдик. Давлатга эга бўлди. Уни курдик. Дунёга ўз сўзимизни айтишга эришдик. Бизни олам таниди, биз оламни танидик. Ҳақиқатни айтганда, бу даражаларга эришиш давлатга ҳам, ҳалқа ҳам осон бўлмади.

2016 йил сентябрیدан Ўзбекистонимизда янги давр бошланди. Узоқ йиллар олий таълим тизимида ишлаган, бир туман ва иккι вилоятни бошқарган, 13 йилдан ошик Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири бўлган Шавкат Мирзимонович Мирзиёев давлат раҳбар бўлди. У мамлакат ҳаётининг катта-кичик барча масалаларидан ҳар тарафлама боҳабар эди. Муаммолар эса тикилиб кетган, уларни ечишнинг механизмлари эскирган ёки тамоман ишламай қолган эди. Чигалликлар шунчалар кўп эдик, бир масалани ечишга иккисини монелик қиларди. Аникроғи, ҳамма масала бир киши орқали битиши, аммо унга ечимлар ҳақида тақлифларни етказишнинг йўли мурakkablaшиб қолган бир замон эди.

Лекин ҳалқ ёртага ёки индинга эмас, айнан бугун бахти яшашни истарди.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН:

7 ЙИЛДА ЕТИШГАНЛАРИМИЗ

Хуллас, ҳаёт янгича бир сиёсатни талаб қиларди.

ИСЛОҲОТ ВА ЯНА ИСЛОҲОТ

“Ислоҳот” – “ўзғариси” дегани. Шунинг учун у – тўхтовориз давом этадиган мутасил жараён. Дарё суви берда тўхтуб туб олмагани сингари, одам ҳам, кишилик жамияти ҳам бир ерда турғун қолишига ҳақли эмас. Ҳаёт давом этар экан, у ҳар куни,

ҳар ҳафта, ҳар ой, ҳар йил... олдимизга янги-янги вазифаларни кўндаланг қилиб кўяверади. Уларни адо этиши учун ҳаммамиз янгиланишга мажбурмиз.

Шу фалсафий мулҳозалардан кейин мамлакатимизда кейинги етти йилда юз берган воқеа-ходисаларга умумлашма қўзи билан боқилса, кўп нарса ойдинлашади. Лекин бунинг битта шарти бор: бу ўзғарышларга,

аввало, айнан фуқаро қўзи билан боқиш зарур. Чунки, ахир, мамлакатдаги ўзғарышлар амалда фуқаро ҳаётини яхшилашга хизмат қилиши керак-да.

Хуш, шу мураккаб вазиятдан чиқишининг қандай йўллари топилди? Кeling, мамлакатимизда шу даврда юз берган туб бурилишларни бир-бир эслайлик.

(Давоми 3-саҳифада).

МУНОСАБАТ

Туркий адабиёт кўёши, маънавият чарғобони ҳазрат Алишер Навоий ўзининг “Садди Искандарий” достонидан мамлакатни адолат ила бошқариши салтанатнинг курдатини белгиловчи омил сифатида талқин этар экан: “Керак лутуф эҳсон шиор айласанг, Адолат йўлни ихтиёр айласанг...”, деб таъқидларан зди. Дарҳақиқат, ҳалқни рози қилиш маслағанини бош фо қилиб белгилаб олган инсонларвир сиёсатининг таъянч устуни адолат бўлумоги муқарардир.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг мамлакатимиз худудларига ташрифни ҳалқимиз интилигли билан кутади. Чунки юрточлини кутуғ қадами етган манзиллар обод, кўнгиллар ёш бўлади, адолат бош мезон бўлган ишларга ишонч мустаҳкамланиб, кент кўламли ўзғарышларга камарбасталини хиссиз янада ортади. Яқиндан Фарғона вилояти амала оширилган ташриф ҳам ана шундай жиҳатлари билан алоҳида аҳамиятга эгадир.

Бу галли сафар чоғиди Фарғона давлати шаҳарига туманларни янада ривожлантиришга оид кенг кўламли масалаларга алоҳида эътибор қаратилди. Айниска, Фарғона, Марғилон, Кўйон, Куба шаҳарларида йирик лойиҳаларни амалга оширишга йўл очидилди. Ушбу ташриф реконструкция килиниб, янгидан очилган Кўйон аэропорти билан танишишдан бошланди. Вилоядаги ишларни алоҳида ишлаб чиқарилади.

ФАРГОНА ТАШРИФИ: КЕЛАЖАК УЧУН ДАДИЛ ҚАДАМЛАР

ликда Кўйондан Самарқанд, Бухоро каби шаҳарларга ҳам парвоз килиш мумкин бўлади.

Ташриф давомида давлат раҳбари Кўйон суперфосfat заводи негизида ташкил этилган “Indorama Kokand Fertilizers and Chemicals” корхонасида инвесторлар билан ҳамкорлик истиқболлари хакида субҳатлашди. “Фарғонаазот” заводи киме технопарки ташкил этилиши импорт ўрнини босувчи янги маҳсулотлар ишлаб чиқарилади.

Шунингдек, Президентимиз Кўйон университетида яратилган шаҳроитлар билан ҳам танишиди.

(Давоми 4-саҳифада).

ОЙДИНЛАР

“НОМИ ҚОРАҚАЛПОҚ ЭЛЛАРИМ БОРДИР...”

Худо берган ҳар бир миллатнинг маънавий борлигини дунёга тантирадиган сўз санъаткорлари, аллома шоурлари бўлади. Қорақалпок оғзаки ижодини ёзма адабиёти билан ўғунаштириб, ҳалқона шеърлар ёзган Ажиниёз Кўсибод ўғли шундай адабий сиймолардан бириди.

(Давоми 5-саҳифада).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ ҮТТИЗ УЧ ЙИЛЛИК БАЙРАМИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИШ ВА УНИ ЎТКАЗИШ ТҮҒРИСИДА

(Давоми. Бошланиши 1-саҳифада)

4. Жойларда Мустақиллик байрамини юқори савияда нишонлаш масадидаги кўйдига масалаларга алоҳида эътибор қаратилиш:

юртимида инсон қадри, унинг ҳукуқ ва манфаатлари етакчи ўринда турадиган ижтимоий давлат ва халқпарвар жамият куриши йўлида амалга оширилётган тарихий ишлар, меҳнаткаш ва бағрикенг халқимизнинг бунёдкорлик салоҳияти билан эришилаётган улкан натижаларнинг мазмун-моҳияти ҳақида маҳаллалар, таълим муассасалари, меҳнат жамоатларида маврифий учрашув ва сұхbatlar ўтказиш;

кейинги йилларда мамлакатимизда инвестиция ва бизнес муҳитини тубдан яхшилаш, тадбиркорлар учун имкониятларни хар томонлами кенгайтиши, "яшиш" ва рақамли иктисолидета ўтиш бўйича ҳаётга татбиқ этилаётган йирик дастур ва лойиҳалар ҳамда бу борада кўлга киритилаётган ютуқларни аниқ ҳаётий мисоллар орқали көртиш;

суд-ҳукуқ тизимини испоҳ этиш, шаҳар ва кишлоқларимизни обод қилиш, маҳалла тизимини халқимизга янада яқинлаштириш

йўлидаги доимий саъӣ-ҳаракатлар ва уларнинг самараси ҳақидаги тарғибот ишларни янада кучайтириш;

юртимида дўстлик ва ҳамжихатлик муҳити тобора мустаҳкамланиб, минтақамиздаги яхши қўшичилек, тинчликсевар ташки сиёсат туфайли Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидаги обрў-эътибори юқсалёттани, дўст ва ҳамкорларимиз сафи кенгайib бораётганини чукур таҳлиллар асосида кўрсатиб бериш;

навқирон авлодга Янги Ўзбекистоннинг келажаги сифатида алоҳида эътибор қаратилёттани, ёшлар билан ишлаш бўйича ноёнд тизим яратилиши татижасида уларни замонавий қасб-хунарларга ўқитиш, бандлигини таъминлаш, бўш вактни мазмунли ўтказиш ва ижтимоий кўллаб-куватлаш бўйича юртимида шаклланган самарали ва таъсиричан тизим моҳиятини очиб бериш;

соглиқни саклаш, илм-фан, маданият ва санъат, спорт соҳаларини ривожлантириш, нуронийлар ва хотин-қизларга доимий ғамхўрлик курсатиш, оила, оналик ва болалини ҳимоя қилиш, гендер тенглик бўйича амалга оширилаётган ижтимоий дастурлар мазмунига алоҳида эътибор қаратиш;

давлатимиз мустақиллиги, унинг ҳавфисизлиги ва ҳудудий яхлителгининг ишончликалини бўлган Ўзбекистон Қуролли Кучларининг ҳарбий ва жанговар қудратини ошириш мақсадида амалга оширилаётган ишларни кенг тарғиб этиш;

Мустақиллик байрами муносабати билан кекса авлод вакилларини, хусусан, Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ва меҳнат фронти фаҳрийларини ҳар томонлами эъзозлаш, "Мехрибонлик", "Саховат" ва "Муруват" уйларида яшаётган шахслар, ижтимоий ҳимоя дафтарларига киритилган ҳамда кўмакка мухтоҳ инсонларнинг ҳолидан хабар олиш, уларга моддий ва маънавий ёрдам бериш билан боғлиқ ҳайрия тадбирларини ўтказиш;

Ватаннимизнинг миллий истиқлоли, ҳалқимиз озодлиги учун курашиб, шу йўлда жон фидо этиган, мустабид тузум даврида сиёсий қатагон курбони бўлган ота-боболаримизнинг хотирасини ёд этиш бўйича белгиланган чора-тадбирларни амалга ошириш;

5. Маданият вазирлиги (О. Назарбеков):

Республика Маънавият ва маърифат маркази, Ёзувчilar уюшмаси билан бир-

галикда бир ҳафта муддатда Тошкент шаҳрида Мустақиллик байрамига багишлаб ўтказиладиган театрлаштирилган концерт томошасининг дастури ва сценарийсини ишлаб чиқсан ҳамда уни юқсан гоявий-бадий савияда тайёрлаш чораларини кўрсиз;

Бадий академия, Ёзувчilar уюшмаси, Журналистлар уюшмаси билан биргаликда "Она диёр – ранглар жилосида", "Ватан учун ўшайлик!", "Энг улуг, энг азиз" каби анъанавий кўрик-танловларни юқори дараҷада ўтказишни таъминласин;

Композиторлар ва бастикорлар уюшмаси, Ёзувчilar уюшмаси билан биргаликда юртимида истиқлонли таранумм этувчи энг яхши қўшиқ ва мусиқа асарлари танловларининг якуний босқичини ўтказин;

мазкур танловларини гобли ва совриндорларини Мустақиллик байрами арафасида эълон қилиш ва уларни тантанали радишида тақдирлаш чораларини кўрсиз;

6. Белгилап қўйилсинки, ўтказиладиган байран тадбирлари:

Қорақалпогистон Республикаси ва вилоятларда – тегизни маҳаллий бюджетларнинг кўшимча манбалари ҳамда жисмоний

ва юридик шахсларнинг ҳомийлик ҳайриялари хисобидан;

Тошкент шаҳрида – Республика комиссияси томонидан таасиулланган ҳаражатлар сметасига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси республика бюджети ва Тошкент шаҳар маҳаллий бюджети маблағлари хисобидан тенг ушулларда молиялаштирилади.

7. Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, "Дунё" ахборот агентлиги ва бошқа оммавий ахборот воситаларига Мустақиллик байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича амалга оширилаётган ишларни кенг ёритиб бориш тавсия этилсин.

8. Мазкур карорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А.Н.Арипов ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси Ижтимоий ривожланиш департаменти раҳбари О.Қ.Абдураҳмонов зиммасига юлсансин.

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти Ш.МИРЗИЁЕВ**

Тошкент шаҳри,
2024 йил 18 июль

(Давоми. Бошланиши 1-саҳифада)

Шундан сўнг Кўксарой қарорхода Қирғиз Республикаси Президенти Садир Жапаровни тантанали кутиб олиш маросими бўлди.

Қарорход олдида майдонда давлат байроқларни кўтарилини ва фахрий корову саф тортди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев олий мартаబали межмонни самимий кутиб олди ва шоҳсуга тақлиф этди. Ҳарбий оркестр икки давлат мадҳияларини ижро этди.

Етакчилар фахрий қоровул сафи олдидан ўтиб, расмий делегациялар аъзоларини кўтлашти.

Расмий кутиб олиш маросимидан сўнг Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев олий мартаబали межмонни савияда кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Халқаро максадда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Халқаро максадда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Соҳибати юнусида давлатимизда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Соҳибати юнусида давлатимизда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Соҳибати юнусида давлатимизда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Соҳибати юнусида давлатимизда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Соҳибати юнусида давлатимизда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Соҳибати юнусида давлатимизда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Соҳибати юнусида давлатимизда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Соҳибати юнусида давлатимизда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Соҳибати юнусида давлатимизда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Соҳибати юнусида давлатимизда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Соҳибати юнусида давлатимизда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Соҳибати юнусида давлатимизда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

ЎЗБЕКИСТОН ВА ҚИРГИЗИСТОН КЎП ҚИРРАЛИ ҲАМКОРЛИГИДА ЯНГИ ДАВР БОШЛАНМОҚДА

лааро кенгаш тузишига қарор қилинди.

Халқаро максадда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Товар айрбашлаш ҳажмини кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Халқаро максадда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Халқаро максадда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Халқаро максадда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Халқаро максадда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Халқаро максадда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Халқаро максадда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Халқаро максадда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кўллаб-куватлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар мухокама қилинди.

Халқаро максадда ташриф ишларни кўпайтиши, энг аввало, импорт ўрнини босиши дастурларни ва кооперацияни пойхаларини кў

Бошланиши 1-саҳифада.

ДАВЛАТ ХАЛҚА ХИЗМАТ ҚИЛИШИ КЕРАК

Давлат раҳбари тарафидан "Ўзбекистонимизнинг буюк келажагини халқимиз билан биргаликда курамиз", деган шиор ўртага ташланди. "Халқ давлатга эмас, давлат халқа хизмат қилиши керак", дейилди. Давлат халқни эшита бошлади. Халқ қабулхоналари ташкил этилди.

Аммо бу гаплар сўз билан эмас, амал билан жорий этилсагина самара берар еди. Шундай қилинди ҳам.

ПУЛ СИЁСАТИ

Эсингизда бордир, ойликларимиз пластик картага ўтказиб бериларди-ю, ҳамма жоҳда ҳам пластик карта орқали савдо қилиш имконияти яратилмаган эди. Ҳатто банкларда навбатда туриб, маошимизнинг муайян қисминигина нақд қилиб олар эдик. Қаерда ётишмовчилик, тақчилик бўлса, ўша ерда жиноятчилик томир ота бошлади. Пластик картадаги ҳалолдан-ҳалол маошингилини устига пора бериб нақд қилиб олишига тўғри келди ҳам. Ўзбек сўмими АҚШ долларига алмаштириш-ку муаммонинг муаммонига эди.

Хозир банкка боринг, пластик картагиздаги пулнингизни, ҳоҳланг, нақд қилиб беради, ҳоҳланг, долларга айлантириб.

ТАШҚИ СИЁСАТ

Қизингизга совчи келмоқчи бўлса, аввал маҳаллага элчи юбориб, қўни-қўшилардан суритшириши. Ҳаммамиз ҳам қўни-қўшиси билан чиқишмайдиган оиласдан қўз олишдан эхтиёт бўламиш. Дипломатия соҳасида бир муддат ишланган мутахассис сифатида шуни яхши биламанки, дунё мамлакатлари ҳам бир давлат билан муносабатларни кучайтиришда худди шундай йўл тутади. Қўшилари билан яхши муносабатлар ўрната олмаган давлат билан ҳамкорлик қилишдан чўйчишади. Йиллар давомида шундай бўлди ҳам.

Шунинг учун давлатимизнинг кейнги эти ўйиллар ташки сиёсатида, аввало, ён қўшилар билан яхши муносабатлар ўрнатиш биринчи даражали масала қилиб кўйилди. Бугун бунинг самараларидан биз ҳам, қўшиларимиз ҳам бирдай баҳраманд бўйламиш.

Шунга қараб, дунёнинг узоқ-яқин бошқа давлатлари билан муносабатларимиз даражаси ҳам кўтарилид, кўлами ҳам кенгайди.

"МЕН ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОСИ БЎЛДИМ!"

Ҳаёт – мураккаб жараён. Тақдири азалинг турли иплари орқали Ўзбекистонимизда ўйиллар мобайнида яшаб келётган қанчадан-канча чет эсл фуқаролари ёки фуқаролиги йўқ шахслар бор эди. Бирори шу ерда ўқиб, ишлаш учун қолиб кетган, бошқаси турмушга чиқиб келган ва ѝқазо. Ҳаммаси шу ѹорту, шу ҳалқ билан бирга меҳнат қилипти. Аммо ҳукуқлари чекланган. Шахс сифатида фурури топталган. Ахир, сайловда қатнашолмаса, айрим бошқа ҳукуқлардан маҳрум бўлса, у ҳар қанақасига ўзини камситилган ҳисоблашга маҳбур-да. Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини бериш амалиёти йўқ даражага тушиб қолган эди. Шу кемтиклика барҳам берилди: қанчадан-канча инсонлар фарҳ билин фуқаролик олди. Сафимиз шу хисобдан ҳам кенгайди. Нуфусимиз оши.

Телевизорда сиз ҳам кўргандирсиз – кўзида севинч ёшлари билан: "Мен Ўзбекистон фуқароси бўлдим!" деган шукрона сизни ҳам тўлқинлантирганди...

"МЕН ХАЛҚИМНИ ПАХТАГА ҚУЛЛИКДАН ҚУТҚАРАМАН!"

Биз биринчи синфда иккى соат ўқиб, мактаб яқинидаги пахта даласига чиқар, машина терими пайти тракторлар айланниб оладиган чекка жойлардаги ўрилган гўзларининг очилган пахтадарини териб берар эдик. 5–10-синфлигимиз пайти эса сентябрдан декабрнинг охиригана уч ойга яқин канталлар қатори эрталабдан кечга қадар пахта теришга жаҳбур эдик. Бу холат 2016 йилгача ҳам давом этди. Охири демократик дунё қаттиқ бонг урди. Пахтадарини сотиб олмай кўйди. Айнан мажбурий меҳнат, болалар, яъни ишлаш ёшига етмаганлар меҳнатидан фойдаланилгани учун!

Ҳозир-чи? Бир пайтлар пахта йифим-терими мавсумида ҳар кечча штабда мактаб директорини тургизиб, уни нега фалон ўкувни ёки ўқитувчи далага чиқмагани учун тергашар эди. Энди эса мактаб директорини бирор-бир ўкувни ёки бўшқа қишлоқ хўжалиги ишларига жалб қилингани учун тергаймиз.

Бу – катта сиёсат, маънан кескин, инқилобий ўзгариш. Энди ўқувчиларимиз, Ер юзининг буюқ давлатларидаги каби, мактабда тўқиз ой таълим олади. Бу – мамлакатнинг келажагига фуқароларнинг соғлиғи, билимли бўлуб итишувига қаратилган сиёсат. Ҳатто 2023 йилнинг 30

ЕТИШГАНЛАРИМИЗ

ТАЛАБАЛАР МАМЛАКАТИ

Шундай даврлар бўлдики, олий таълим муассасаси профессорининг маоши талабанинг стипендиясидан бор-йўги икки карра ортиқ эди, холос. Үқишига, ўқитувчига муносабат ҳам шунга лойик тарзда бўлди, албатта. Бошқача ҳолатни аспо куз ўнгингизга кептирманг. Ҳатто Алишер Навоий курдирсан мадрасада профессор даражасидаги мударрисинга маоши талабанинг энам ками стипендиясидан 8, ўртача стипендиядан 6 ва юқори стипендиядан 4 карра кўп бўлган.

Президент Шавкат Мирзиёев олий таълим муассасасида энг кичин вазифадан проректоргача бўлган босқичларни босиб ўтган, бу соҳанинг барча сироинатидан боҳабар киши сифатида мамлакатда олий таълим тизимини юксак даражага кўтаришнинг йўлларини излади ва топди ҳам.

Биринчидан, олий таълим муассасаси ёки ташкилотарининг сони, иккичидан, мавжудларининг квотаси кўпайтирилди, учинчидан, юртимизда янги-янги давлат наодават олий таълим даргоҳлари, жаҳондаги нуфузли олий таълим муассасаларининг филиаллари ташкил этилди.

Бугун олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари учун яратилган шарт-шароитларга ён-атрофимиздаги давлатлар ҳавас қилипти. Натижада ҳам шунга мос, албатта. Етти йил бурун битирувчиларнинг олий таълим муассасасига ўқишига кириши битирувчилар умумий сонининг 9 фоизинигина ташкил этар эди. Бу ҳар 11 нафар битирувчиларни кирганини билдиради. 2023/24 ўқув йилидаги бу кўрсактич 42 фоизига ташкил этиди. Демак, бултур ҳар 10 битирувчичининг 4 нафардан ортигроғи олий таълим муассасаси талабаси бўлди. 2024/25 ўқув йилидаги бу борада яна ўсиш бўлиши кутиляпти. Чунки 2030 йилга бориб ушбу кўрсактич 70 фоизига етказиш кўзда тутилган. Ўшанда ҳар 10 битирувчидан 7 нафари олий мъалумот олган бўлади.

Ўтган ўқув йилидаги мамлакатимизда 1 миллион 300 мингдан ошиқ талаба олий таълим тизимида таҳсил олди. Бу ахолининг ҳар 28-29 нафаридан бирор олий маълумот олаётганини англатади. Олий таълимдаги бу силқишилар эртага ё индинга мамлакатда ҳаётнинг умумий даражаси кўтарилишига олиб келади, албатта.

ФУНДАМЕНТАЛ ФАН РАВНАҚИ

Илгарироқ Фанлар академиясининг кўп ўйиллик тарихга эга баъзи институтлари олий таълим муассасалари хузурига ўтказилди. Бу таҳжива аспо ўзини оқмаганди. Фундаментал фан орқага кетди. Ана шу ҳам тузатилиб, ўша институтлар яна Фанлар академияси бағрига кўйтилди.

Дунё таҳжибаси фундаментал фанлар билан илмий тадқиқот институтлари шуғулланишини тақозо этади.

лаш авжига чиқкан. Ўз томорқасидаги иссиқхоналарда шундай қимматбахо навларнинг кўчтатларини тайёрлаб сотаётган миришкорлар пайдо бўлди. Узумнинг "Аватар", "Маникор фингер", "Ломбардини", "Американка гигант", "Хеллоин", "Мерседес" ва бошқа энг бозоригир турлари этишириляпти. Деҳқон ё боғблонларимиз илмий асосда мева, сабзавот ва полиз маҳсулотларини парваришилашти.

Ҳамма нарса ниятга боғлиқ. Бугун ўзбекистонимизда томорқаси мисли кўрилмаган даражада ривожланиш босқичига кирди. Шу тариқа фуқароларимиз "Бизни давлат боқсига" деган хомхёлдан воз кечга бошлади. Бу – катта ютуқ. Чунки ондаги ўзгариш амалда ҳамма нарсани ўзгариши юборишига қодир куч хисобланади.

ИНВЕСТИЦИЯ ФАҚАД "ПУЛ" ДЕГАНИ ЭМАС

Одам ривожланиши учун ҳам, мамлакат равнак топиши учун ҳам тўрт нарса керак: биринчиси – ақл, иккинчиси – маблаг, учинчиси – меҳнат, тўртнинчиси – бозор. Ҳалқимизнинг: "Пул пулни толар, белул – дардисар", деган ажойиб мақоли бор. "Дардисар" дегани – "бош оғриғи", яъни "муаммом" дегани. Ақлни ўтириш учун ҳам маблаг керак, ақл эса маблагнинг кўпайтиришга асос бўлади.

Инвестиция мамлакатта ҳам маблаг, ҳам ақл олиб киради. Тўғри, маблаг Кореянику бўлиши мумкин, лекин технология, яъни ақлни Япониядан келтиради. Бизда курилган ҳар кандай катта корхонада, албатта, ҳалқимиз вакиллари меҳнат килиди. Шу тариқа биз ҳам киритилган ана шу маблагдан баҳраманд буламиш, ҳам шу тариқа янгича ишлаб чиқариш технологияларини ўзлаштирамиз. Инвестор эса, табиики, бизда ишлаб чиқаришни ташкил этилди. Йилдан олдин бозорни ўргангандан, маҳсулотини ҳам ички, ҳам яқин ташкил бозорда, яъни бизга қўшни мамлакатларда сотишни ҳисобла оғлан бўлади. Шу тариқа биз экспорт ҳам қилимиз. Ахир, қайси мамлакатда экспорт ҳажми импорт ҳажмидан кўп бўлса, у ерда тараққиёт юз беради-да.

ХАЛҚ, ДАВЛАТ ВА ПРЕЗИДЕНТ

Халқ, давлат ва Президентни бир-бираид ажратиб қараш мумкин эмас. Чунки Президент – давлатни ҳалқ манфаати йўлида бошқаришга масъул шахс. Уни ҳалқ сайлаган. Ҳалқ давлат тақдирини унга ишониб топширган. Шунинг учун ҳам мамлакат тараққиёти – ҳар тарафлама давлат раҳбарининг сайд-харакати, иқтидори, салоҳияти ва ниятига боғлиқ.

Ҳозир кундаги бир куноччи факти келтирилди: эрталаб соат 10 дан кеч қопсангиз, Ўзбекистон миллий кутубхонаси ўқув залларида ўзингизга жой топишингиз амри маҳол. Ҳалқ китоб ўқишига кириши. Одамлар тушундик, дунёнинг бу глобал рақобат майдонида ўқимай турив ғолиб келишининг ҳеч иложи йўқ.

МАЪНАВИЯТ – ТАРАҚҚИЁТ ГАРОВИ

1994 йили ташкил этилган Республика Маънавият ва маърифат марказининг туман ва шаҳар бўлимлари жамоатчилик асосида ишлар, мабодо ҳоқимият маблаг топиб берса, ходим ойлик олар эди. Ҳозир бу Марказнинг барча туман ва шаҳар бўлимлари давлат бюджетидан маош билан таъминланган. Айримлари ҳатто хизмат авtomobiliiga ҳам эга.

Республика Маънавият ва маърифат марказининг марказий аппарати тузилемаси ҳам янги-янги штатлар билан бойтилди. Унинг ҳузурида ҳатто Ижтимоий-маънавий тадқиқотлар институти ҳам фаoliyati олиб боряпти.

ХАЛҚНИ ТОМОРҚА ҲАМ БОҚАДИ

Мустакилликка биз асосан аграр Республика эди. Кейин саноатлашган аграр мамлакатга айландик. Сўнгги этии йилда бу борада сиёсат ҳам ўзгари. Зотан, худо бизга бу серхосил ерларни фақатгина пахта этишириш учунгина инъом этади. Йўқ. Нима экиб пахтадан кўра кўпроқ даромад оладиган бўлсак, марҳамат, шуни экайлик.

Шу сиёсатнинг таркиби қисми сифатида яна бир мумхим позиция шундай қаттиқ туттиляпти, буни алоҳида қайд этади. Мамлакатни олий таълим тизимида таҳсил олди. Бу ахолининг ҳар 28-29 нафаридан бирор олий маълумот олаётганини англатади. Олий таълимдаги бу силқишилар эртага ё индинга мамлакатда ҳаётнинг умумий даражаси кўтарилишига олиб келади, албатта.

Томорқасида ғолиб бозор иктисолиди мослаши бошлади. Ишонмасанги, YouTube иктиномий таромогини кузатинг, томорқасида иктисолиди даромад кептирадиган экинлар экиб, хосил этишириш бўйича қандай ажойиб таҳжиб оладиган бўйича кептирадиган экинлар экиб, хосил этишириш бўйича қандай ажойиб таҳжиб оладиган бўйича кептирадиган экинлар экиб, хосил этишириш бўйича қандай ажойиб таҳжиб оладиган бўйича кептирадиган

Бошланиши 1-саҳифада:

Университет яқинидаги Тепакўргон археология ёдғорлигини очик осмон остидаги музейга айлантириш ташаббуси илгары суриглани айни мудда бўлди. 2008–2011 йилларда олиб борилган кенинг кўлмалари археологик ўрганишлар натижасида ушбу тарихий маскан милоддан аввалиги дарвазада урбанизацияшган қароргоҳ бўлгани аниланган ва у айнан 2500 йиллик тарихга эга Кўкён шахрининг қадимилигини далиллайдиган обьектидир. Ўтган асрнинг 30-йилларида эса, бу кўрғондаги умумий қабрларга бегуноҳ инсонлар, қатагон курбонлари кўмидан юборилган. Шу ерда яшовчи ёши улуғ инсонларнинг хотирлашича, ўнсанда уч кунгача мозор тупроги қалқиниб турган, аммо советларнинг каттоти сиёсати сабаби тириклий қўмилган одамларни кутқашиба ёки кимминг юраги дав бермаганд...

Бу масандада умумий тарихимиз ётиди. Халқ ўз тарихини билиши, мозий манбаларини зиёрат қилиши ватанпаварларникнинг белгисидир. Тарихини яхши билган инсоннинг юрагида ўз юрти истиқболи учун хисса кўшиш иштиёки кучли бўлади. Шунинг учун ушбу худудда маврифатларвар жадид Ашурали Зоҳирий номидаги музей ташкил этилиб, бу ишлар учун 10 миллиард сўм маблагф ахратитди. Фарона туризм халқасининг яратилиши ва бу йўналишга тарихий қадамжоларнинг ҳам киритилгани айни мудда бўлди.

Президент ташрифининг навбатдаги манзизида Бағдод туманинг қишлоғи бўлди. Ушбу қишлоғидаги "Юксалиш" маҳалласида "Гулнора Маткулобод бодомлари" корхонасида асос солган Гулнорахон Усмонова истиқомат килади. Фаолиятини бир неча йил оғдин атиги опти килограмм бодомни пўстидан тозалаб, саралаб, бозорда сотишдан бошлаган бу омилкор

“НОМИ ҚОРАҚАЛПОҚ ЭЛЛАРИМ БОРДИР...”

Бошланиши 1-саҳифада.

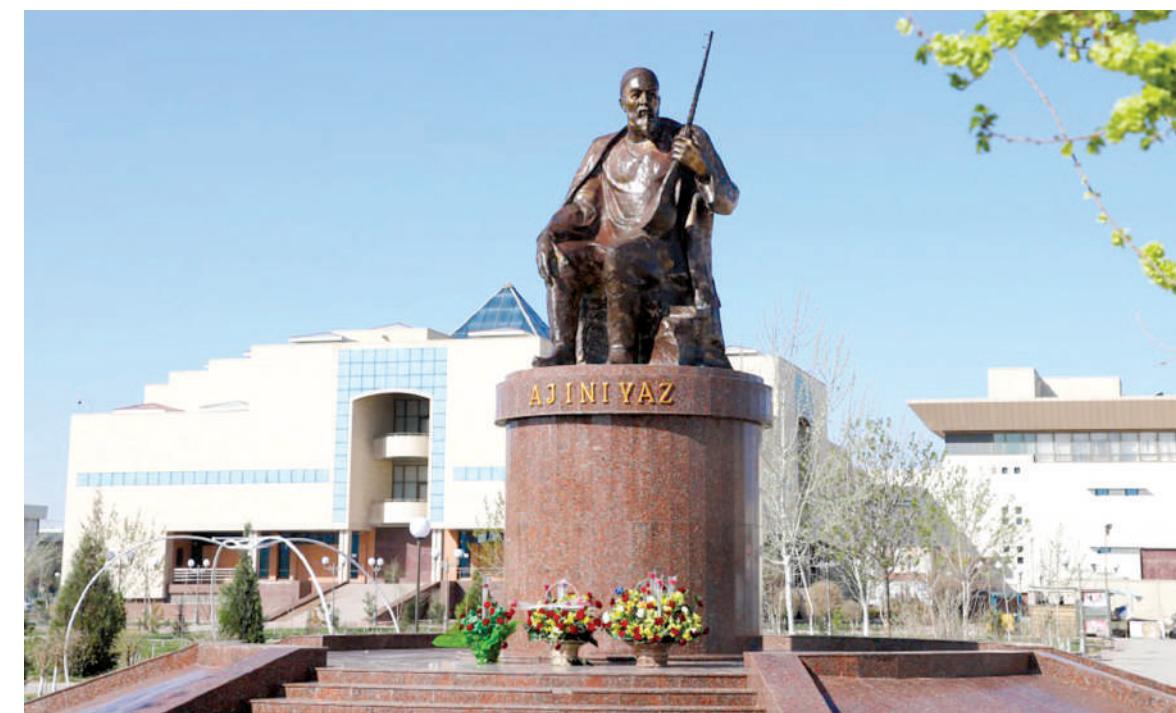
Қадим-қадимдан ҳалқымиз билан қон-қардыш, құни-құнын бүлип яшаб келәйтган қорапқалпок ҳалқынинг улкан шоири барчамыз учун бирдей азиз, албатта. Бундан қариди иккى аср мұқаддам қорақалпоктарнинг күнгилдір дардин шеърге соглан шоир шеърлары ҳали шу күнға довур әл оғыдан тушмайды.

Куни кече Ўзбекистон Республикасы Президентининг “Атоқлы қорақалпок шоири ва мутафаккири Ажиниёз Құсібий ўғлы тавалдуғыннан 200 йиллігінің көнең нишонлаш түгрисі” қароры өзен қылғынды мамлакаттамыз адабий ҳаётида мұхым вөкө айналған.

Жамама замонларда истеъоддоди одамни әл дарди күлиға қалам тутқазған ва шундан ҳалқын шоирлар бүнәд бүлгән. “Айтсан әдә бүлмас дардларим бордир”, деган шоир бобо яна бир шеърида әзәд:

“Кимга айтай арзу ҳолим,
Құнғылда күп қылұу қолим,
Үтән умрим – захар болим,
Тотсыз бўлур, томтоз бўлур...”

Бу – бирганин инсоннинг дарди, ўтган умри ҳақидаги оддий сүзи эмас. Бундай ўринде чинамак ҳалқ шоири қайсиидир даражада ижтимоильташади. Ўз даври одамларының қалыптырачысы үларок майдонга қызыди. Шунга кўра Ажиниёз шеърларда чин маънода қорақалпоктарнинг ўтмиши, замини, уруғ ва қавмларига доир тарих ҳам ўз аксина топған. Шунинг учун шоир шеърларда турли топонимик номлар, қорақалпок милилти этносиға тегишли тушунчалар күп учрайди. Айни дамда шоирнинг шеърий мисраларда тақрорланағандын қитай, қипчоқ, кенагас, очамайли,

манғыт каби атамаларнинг мазмун-мохиятини аңглаш учун туркій қавмлар тарихини, этнографиясини билиш лозим, албатта. Шоирнинг шеърларыда көнг яйловлар нағаси кеплади, саҳро фалсафаси жонланади; бир замонларда “жониворларга макон бўлган кўллар” кўз опдимизда гавдаланади.

Ажиниёзшунослар шоирнинг “Бўзатов” дostoni тарихий қимматига эга эканини таъқидлашади. Зотан, бу улкан асар ўз даврининг муяйян зиддиятли ҳодисалари билан боғлиқ.

“Йўқ эдим, бор бўлдим, камолга келдим, Арабий от миниб, дәверонлар сурдим, Нонинги кўп едим, роҳатинг кўрдим, Хўш, омон бўл, қолдинг энди, Бўзатов”.

Шоир бошқа элларга бosh олиб кетар экан, “Хўш, омон бўл, қолдинг энди, Бўзатов”, деб бежиз бўзламайди. Зеро, бу факат шоирнинг эмас, балки ҳалқынинг ҳам дарди әди. Эллар-

вар шоир ҳалқ дардини адабиятга муҳрлайди; унинг орзу-умидларини дилдан кўйлади. Ажиниёз шеърлариди юксак инсоннинг фазилатлар, мардлик, садоқат, гўзаллик, ваъдага вафо қадрланиди. Шу каби адабий дидактик мавзулар билан шоир шеърияти бевосита мумтоз Шарқ адабиётни билан ҳамоҳанглиқ касб этади.

“Елғон сўзни ишонтириб айтмаган, Тўғри ўйлдан бosh кетса ҳам қайтмаган, Номаҳрамни сира ўйлдошо этмаган, Номи қорақалпок элларим бордир”.

Тўғрилик, ҳақоният, ор-номус каби руҳий-маънавий мезонлар ва хусусан, ўз эли билан фахрланиш туйтусининг бадий ифодаси Ажиниёз шеърларига умрбокийлик баҳш этади.

Баҳодир КАРИМ,
профессор

ЁШ КУЧ

Фаол ва ташаббускор ёшлар ҳамиша ҳукуматтамиз ардогида. Уларни қўллаб-кувватлаш, истеъодини юзага чиқариш, ижтимоий фаоллигини ошириш бугун ҳар доимидан ҳам мұхим. 30 июнь – Ёшлар кунин мұносабати билан мамлакаттамиз раҳбари бир катар фаол ва ташаббускор ёшларни мұкофотлади. Улар қаторида Қорақалпок давлат университетининг 2-босқич талабаси Гулайим Куанишбаева ҳам бор. Бу қызын шиғоятига, ғайратига қараб одам ўзи улгуролмаган ишлар учун уялиб кетади.

– Ижодкорлик менга онамдан ўтган. Ёзғанлари менга жуда ёқади. Биринчи устозим ҳам – онам. Болалигимда сочларимни тараф ўтириб, менга эртаклар, шеърлар, ҳикоялар айтаб берарди. Ҳеч қаён үришимас, кўнгелимни оғримасди. Беш ёшилданок ўқишига интилдим. Олам мактабда ўзлашибиргандарни менга ҳам ўргатарди. Үнга ҳавас қилиб ўқиши, санашини ўргандим. Қанча шеърларни тенмана-тене ёдлағамзис. Ҳикоялар, эртаклар мазмуну ёдимда қоларди. Шунга бўлса керак, биринчи синфдаёқ кичик ҳикоялар ёза бошладим.

Китоблар – улкан мўъжиза. Уларнинг ичидаги кичкина ташвишлар кўринмай қолади. Жуда ёштагимдан китоблар ўқишини яхши кўрардим. Онам менга доимо китоб сөвға қиласди.

ди. Бир неча марта “Ёш китобхон” тарнловида иштирок этдим. Бу майдонда ўзинең синағ кўриши шу қадар ёқимли, турурлук, буни суз билан айтаб беролмайман. Қайси босқичга этиб келмайман, мен китобхонлик тарнловларидан факат ҳаёт дарсими олдим.

Ортбосиимиз томонидан

адабиёт соҳасига кўрсатилаётган эътибор ва ғамхўрликни ёш бир ижодкор сифатиди ҳар лаҳзада ҳис килиб тураман. Атоқлы қорақалпок шоири ва мутафаккири Ажиниёз Құсібий ўғлы тавалдуғыннан 200 йиллижини көнг нишонлаш түгрисидан. Президент қарори имзоланиши қалам ахлига, айниқса, ҳалқ маънавияти, адабиётни учун бутун умрани багишлаган фидойи устозларга бўлган ҳурмат-эхтиромнинг бир намунаси бўлди. Мазкур тарихий қарор доирасида ўзбек ва қорақалпок элининг суюкли фарзанди Ажиниёз Құсібий ўғлини “Танланган асарлар”ини чоп қилиши, бадиий-публицистик фильм яратниш, шоир адабий месорини ўрганини мавзусида ҳалқаро ишмий анжуман ўтказди. Мўйинқоғ туманинида ижодкорга ёдөорлик ўрнатилиши, унинг номи билан атапуечи эколари барло этиши, Нукус давлат педагогика институтидан шоир музейини ташкил қилиши каби қатор чора-тадбирларнинг белгиланиши адабиёт тарғиботи ўйлайдига яна бир мұхим қадамлардан бури, десек бўлади. Ижодкорлар тақдирлаш бефарқ, бўлмаган, адабиётсевар давлат раҳбарига қорақалпок ёшлари, қалам ахли номидан ташаккур айтаман.

Гулайим Куанишбаевнинг ижтимоий тармоклардаги саҳифаларини кузатиб, катта асарлар таржимасига кўл урганига гувоҳ бўлди. Қизиқ, у бундан журъатни тақдирлаш топди ва ёш ижодкорни бунга нималар ундида?

– “Туркӣ олам” ёзувчилар иттифоқи президенти Баян Тиленишина ишонч билдирилган,

– изоҳ беради Гулайим. – “Шу романни ўзига ўқиб кўр, маъқул дессанг, таржима қиласран”. Роман қизиқарли экан, таржима қилиб жўнатгандим, мўаллиф уни Чимкентда нашр эттириди. Ана шунда ижодий кучимга ишонч пайдо бўлди.

Ҳозирда Қорақалпогистон давлат университетининг Интернет журналистикаси бўлимида таҳсил оляйман. Талабалар қаторида исм-шарифим, ўз ўрним борлигидан баҳтиёрман. Келажакда таржимонлик билан жиҳдий шугуланиб, қорақалпок ва ўзбек тилидаги бадиий асарларни ҳар иккала ҳалқга таништириб киман. Журналист сифатиди ҳам ҳалқимда чин дилдан хизмат қилинмаётган.

Гулайим Куанишбаева Қирғизистон ёзувчилари уюшмаси, “Туркӣ олам” ҳамда Дунё талантларидан иттифоқлари аъзоси. Яқинда Олмата шахрида ўтказилган “Туркӣ олам” ёзувчиларнинг III ҳалқаро курутойида иштирок этди. Ёзғанлари инглиз тилига таржима қилинмоқда.

– Ижод – менинг қанотим. Қанот қоқиб учуб ўрган одамга юра олишининг унча аҳамияти ҳам ўйқ. Ҳозирча уч китобим нашрда таъир. Юртбошиимиз ўз кўллари билан менга давлат мактаботи топшириб, чин дилдан кутмлар экан, у кишининг билдирилган юксак ишончи, она ҳалқим қўмасида шу обод Ватаннумиз равнахи учун бор имкониятимни шиша соламан деб ўзимга қатъий сўз бердим. Ҳеч қаён олдимга кўйган улуг мақсадларидан дейрли барча машҳурлар туниципларни кўриши мумкин. Бир сўз билан айтанди, Содик ақанини суратлари ҳар қандай мақолаю сұхбатга, репортажга, одийги на хабарга ҳам “жон кириб” юборади. Унинг суратлари факат ўзи ишлайдиган ижодкорларга ўтказилади. Содик ақанин “Умрим мазмун” номли хотира китобидан ўрин олган кўйидаги фикрларда унинг фотография санъатига мұносабати ихам ва лўнда тарзда ўз ифодасини топған: “Фотография бу – уммон, чек-чегараси йўқ фазо. Бизгатча ҳам фотографлар ўз санъатлари билан мўъжизалар яратишган... Фотография – белопён санъат, унда сонияларнинг, дақиқалар

Гулайим Куанишбаевнинг ижтимоий тармоклардаги саҳифаларини кузатиб, катта асарлар таржимасига кўл урганига гувоҳ бўлди. Қизиқ, у бундан журъатни тақдирлаш топди ва ёш ижодкорни бунга нималар ундида?

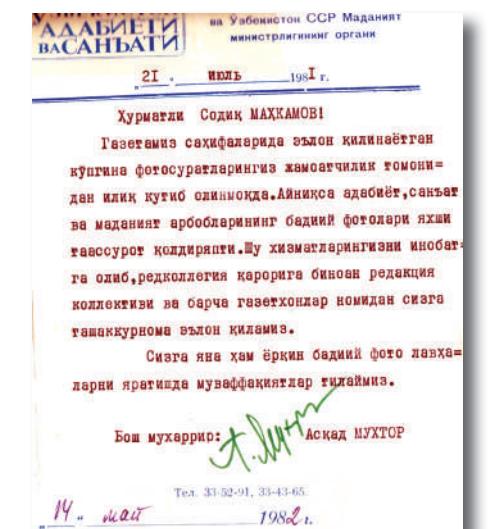
Маъмура ЗОХИДОВА,
Ўзбекистон ёзувчилар
уюшмаси аъзоси

ЁДНОМА

СУРАТ

“Ўзбекистон маданияти” газетасида иш бошлаганинг дастлабки кунлари эди. Бир куни аёллар бир олиб, бир кўйиб шу газетада ишлайдиган Содик ислми йигитни мақтаб кетишиди. Табиийки, ҳали кўччиликни яхши танимаганим учун гап ким ҳақида кетаётгани билан қизиқидим. Шунда газета мұхбири Мунира опа Собирова “Эртага кўрасиз, жуда келишган йигит, бизнинг сураткашмиз”, дедилар. Эртаси куни ишга борганимда ходимлар кулиб турган, баланд бўйли, қиррабурун, сочлари бирор жингалак йигит билан қизигин сұхбатлаштади. Бу ўша сураткаш экан.

Кейинчалик, бирга ишлагаш жараёнда тушундими, Содик Маҳкамов ўта маданияти, оиласига, қасбига, ҳамқасбларига меҳри баланд, қалби чандон гўзал инсон экан. Салқам чорак аср давомида Содик аканинг суратлари ниҳоятда жозибали, бетакор эканига гувоҳ бўлдим. Мен фотосуратчининг ишига баҳо берига қодир мутахассис эмасман, лекин Абдулла Қаҳҳор таъбири билан айтганда, “..кўймокнинг мазасини яхшироғ биламан!”. Боз устига, Рағиль Албеков, Суннат Нурмуҳаммедов, Нўймон Муҳаммаджонов, упардан бирор кейин бу сафга кўшилган Абдуғани Жумаев каби ўз ишининг усталари Содик аканинг номини хурмат билан тилга олганларни, ижодига тан берганларни ҳақида.

Ўша кезларда етук фотосуратчи сифатида ном қозонган Содик Маҳкамов ўзи ишлаган таҳририят жамоаси ва кишини жақнандиган одамлар ўтасида камтартлиги, камсуқумлиги, мумомла маданияти билан ҳам ажralib турарди. Бу инсоннинг ҳар бир сурати битта хабар ё маколага тенг эди. Суратларда рассом ва ёзувчининг маҳорати уйғуллаштирилди. Шу ўринда “Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетасида узоқ йиллар боз мұхаррир бўлиб ишлаган Аҳмаджон Мелибоевнинг қаҳрамонимиз ҳақида фикрлари этуборга лойиқ. “Содик Маҳкамовнинг маҳорати шунда эдики, у портрет чизуви рассом каби суратга олинаётган кишининг мұхим “нұқта”сина топа оларди. Табии нигоҳи, табии ҳолати, табии ўзлигини кўрсатига ҳаракат қиларди. Ва бунга энришади ҳам. Унинг суратларда соҳатлик иштади.

Содик ақа ишлаган даврда маҳоратли фотосуратчилар оларни ишлайдиган ижодкорларга ўтказилади. Содик ақанинга ишлаган таҳририят жамоаси ҳақида ишлайдиган ижодкорларга лойиқ. Содик Маҳкамовнинг маҳорати шунда ҳам мұхим қызықмади, ноёб кадрлар мұхрланган тасмалари, суратлари ҳар жойда қолиб кетди. Бу даврага көлиб оқ-кора суратлар билан ишлайдиган ижодкорларга ўтказилади. Содик ақанин “Умрим мазмун” номли хотира китобидан ўрин олган кўйидаги фикрларда унинг фотография санъатига мұносабати ихам ва лўнда тарзда ўз ифодасини топған: “Фотография бу – уммон, чек-чегараси йўқ фазо. Бизгатча ҳам фотографлар ўз санъатлари билан мўъжизалар яратишган... Фотография – белопён санъат, унда сонияларнинг, дақиқалар

Дарҳақиқат, таникли фотохуналист, ажойиб инсон Содик Маҳкамов ибратли ҳаёт ўйланиб босиб ўтди. Бу инсоннинг чап кўлида фотоаппарат тутиб, ўнг кўлини кўсига кўйиган майин табассумли ёруғ сиймоси барчамизнинг хотирамизда бир умрга мұхрланиб қолган.

Гулчехра УМАРОВА

БУХОРО АМИРИНИНГ ТАХДИДИ

1917 йил 7 апрель. Бухоро.

Одамларнинг юз-күзи қўркув ва таҳхика туманига ўралганди. Осмонни қорага буркаган булултар ҳамда аллақаерлардадир бурқисётган тутун тез орада мудҳиш бир вокелик рўй беришини башорат қилаётгандек.

Шаҳарда қадимчилар ва жадидлар ўртасида тортишувлар, ихтилофий зиддиятлар хуфёна авж олган, амир икки ўт орасида нима қилирни билолмай ҳалал, кунора гуноҳкор деб топилгандар омма олдида сазойи қилиниб, боши таҳасидан жудо қилинап, кийими йиртилиб, орқа баданинг териси титилиб кетгунча саваланаарди.

Думалоқ мис гардишли кўзойнак таққан, ўрта бўйли, серсоқол, бошига жигарранг салла ўраган, энгига гидри бўйлаб қизил рангдаги чироз юргутирилган яшил бекасам тўнли 42-43 ёшлардаги бир киши – Маҳмудхўжа Бухоронинг баланд минораларига термилган кўйи хаёл сурб ўтириби.

У ўзининг кейинги икки кун ичida қилган ишларни бир-бир сарҳисоб қилиб чиқмоқда. Хаёлдан Бухоро амири рус консули Миллер билан келишиб, мамлакатда ўзгаришлар қилиш учун манифест эълон қилишга қарор қилиши, исён кўтарилимаслиги учун Самарқандага мактуб юборилиши ва шу мактубга асосан Чартуев, Гартсфилд, мулла Ҳайдарбек, Исоҳоров ва ўзининг Бухорога жўнатилиши бир-бир ўтди.

Кейин вокзалда шахсан рус консули Миллернинг ўзи кутиб олди ва манифестни ўқитиб, фикрини сўради, сўроқа тутиб, таҳдид қилди... Бу ишлардан унинг кўнгли бироз хижил торти.

Бир неча соат муқаддам Раҳимхоний меҳмонхонасида манифест эълон қилинганидан сўнг амир ҳам барча ила қўл бериб кўришиб, салла ва чопон кийган уч мусулмон билан саломлашиши лозим топмаганини эслаб, буни ҳам ёмонликка йўйди. У гўё ўпқоннинг ўртасига тушиб қолгандек эди.

Маҳмудхўжа минора тепасига ин курган лайлакни маҳзун кузатди. Кейин унга маҳзие бўлиб қолди. "Шу лайлак ҳам мендан баҳтиёр", деб хяёл қилди у.

Ҳамроҳи Мулла Ҳайдарбек келиб, уни саройга чакиришишганини айтганида юраги шув этиб кетди. Кетаётисиб, ҳозир уни нима деб сўроқа тутишларини, ўзи нима дейишини таҳминан чамалаб борди. Аркнинг орқа тарафида панжаралар орасида сулайиб ётган маҳбусларга кўзи тушди. Амир отхонасидан чиқаётган ахлат маҳсус кувуллар орқали уларнинг бошидан кўйиларди.

Қўланса ҳид кўнгилни беҳузур қиласди. Маҳбуслар аллақачон бу кўргуликка кўнилган шекилли, барчаси бепарво, ўтган-кетганга маҳзун ва лоқайд термилади.

Маҳмудхўжа гиҳиниб кетди. Баъзи бирларига термилиб, уларнинг кўзларидаги мунгдан маъюс тортди. Баттар эзилди. Минглаб маҳбуслар битхона ва канҳоналарда ўлимни кутиб ётишибди. "Улар наҳотки, шунчалик бешашфат қисматга маҳзум гуноҳкорлар бўлса?" деб ўйлади.

Маҳмудхўжа маҳбусларга қарамасликка интилиб, улардан кўзларини олиб қочди. Шу топда бундан анча йиллар олдин бўлган воқеаларни хотирлади. Умри имом-хатиблик билан ўтган отаси Султонхўжа вафот этиб, ҳаётининг сўнгги сонияларидан унга авлодлари зиммасига буюк вазифа юклатилгани ва аллақандай хазинанинг сири ҳақида сўзлади. Отаси зўрга нафас олар, афтидан унинг катъиятига бироз шубҳа қилаётгандек эди.

Падари бузруквори хазина сирининг ниҳоятда маҳфийлигини, уни фақат миллат, юрт заволга юз тутмоғи тайин бир пайтда ишлатиш, ўшанда ҳам улуснинг энг ишончли забардаст ўғлонига бериш ва у хазинани фақат юрт озодлиги ва фуқаро дастурхони тўкинлиги йўлида тасарруф этиши жоизлиги ҳақида қайта-қайта сўзларкан, сўнгги лаҳзаларида "Шердор" дейиша ултурди холос. Маҳмудхўжага чолнинг ёстиғи тагида қолган, у умр бўйи қўлидан қўймаган эски бир

китоб ёдгорлик бўлиб қолди.

Дастлаб у отаси нима ҳақида гапиргани, нени сўзлаганини учалик идрок қилолмади. У эсанкираб қолганди. Бошига тушган бу мусибат ўша кезларда қандайдир хазина тўғрисида ўйлашига изн бермасди.

Кейинчалик таҳдир ҳукмига кўнишиб, ўзини бироз кўлга олгач, қиблагоҳининг сўнгги лаҳзалардаги ҳолати ва гапларини хотирларкан, кўнглида алланечук алағдалик пайдо бўлди. Падарининг сўнгги васиятини қандайдирилди қилиб бўлса ҳам бажармоғи лозим эди. Кейинги йилларда умрини асосан қилиниб, боши таҳасидан жудо қилинап, кийими йиртилиб, орқа баданинг териси титилиб кетгунча саваланаарди.

Самарқандда, Бухорода таҳсил олди. Замонасининг буюк инсонлари суҳбатига мушарраф бўлди. Шарқ мамлакатлари, Петербург, Москва шаҳарларига саёҳатлар қилди. Аммо бирлаҳ ҳам зиммасидаги масъулиятни унутмади. Изланди ва хазина яширилган жойни таҳминан бўлса-да аниқлади.

Думалоқ мис гардишли кўзойнак таққан, ўрта бўйли, серсоқол, бошига жигарранг салла ўраган, энгига гидри бўйлаб қизил рангдаги чироз юргутирилган яшил бекасам тўнли 42-43 ёшлардаги бир киши – Маҳмудхўжа Бухоронинг баланд минораларига термилган кўйи хаёл сурб ўтириби.

У ўзининг кейинги икки кун ичida қилган ишларни бир-бир сарҳисоб қилиб чиқмоқда. Хаёлдан Бухоро амири рус консули Миллер билан келишиб, мамлакатда ўзгаришлар қилиш учун манифест эълон қилишга қарор қилиши, исён кўтарилимаслиги учун Самарқандага мактуб юборилиши ва шу мактубга асосан Чартуев, Гартсфилд, мулла Ҳайдарбек, Исоҳоров ва ўзининг Бухорога жўнатилиши бир-бир ўтди.

Кейин вокзалда шахсан рус консули Миллернинг ўзи кутиб олди ва манифестни ўқитиб, фикрини сўради, сўроқа тутиб, таҳдид қилди... Бу ишлардан унинг кўнгли бироз хижил торти.

Бир неча соат муқаддам Раҳимхоний меҳмонхонасида манифест эълон қилинганидан сўнг амир ҳам барча ила қўл бериб кўришиб, салла ва чопон кийган уч мусулмон билан саломлашиши лозим топмаганини эслаб, буни ҳам ёмонликка йўйди. У гўё ўпқоннинг ўртасига тушиб қолгандек эди.

Маҳмудхўжа минора тепасига ин курган лайлакни маҳзун кузатди. Кейин унга маҳзие бўлиб қолди. "Шу лайлак ҳам мендан баҳтиёр", деб хяёл қилди у.

Ҳамроҳи Мулла Ҳайдарбек келиб, уни саройга чакиришишганини айтганида юраги шув этиб кетди. Кетаётисиб, ҳозир уни нима деб сўроқа тутишларини, ўзи нима дейишини таҳминан чамалаб борди. Аркнинг орқа тарафида панжаралар орасида сулайиб ётган маҳбусларга кўзи тушди. Амир отхонасидан чиқаётган ахлат маҳсус кувуллар орқали уларнинг бошидан кўйиларди.

Қўланса ҳид кўнгилни беҳузур қиласди. Маҳбуслар аллақачон бу кўргуликка кўнилган шекилли, барчаси бепарво, ўтган-кетганга маҳзун ва лоқайд термилади.

Маҳмудхўжа гиҳиниб кетди. Баъзи бирларига термилиб, улардан кўзларидаги мунгдан маъюс тортди. Баттар эзилди. Минглаб маҳбуслар битхона ва канҳоналарда ўлимни кутиб ётишибди. "Улар наҳотки, шунчалик бешашфат қисматга маҳзум гуноҳкорлар бўлса?" деб ўйлади.

Падари бузруквори хазина сирининг ниҳоятда маҳфийлигини, уни фақат миллат, юрт заволга юз тутмоғи тайин бир пайтда ишлатиш, ўшанда ҳам улуснинг энг ишончли забардаст ўғлонига бериш ва у хазинани фақат юрт озодлиги ва фуқаро дастурхони тўкинлиги йўлида тасарруф этиши жоизлиги ҳақида қайта-қайта сўзларкан, сўнгги лаҳзаларида "Шердор" дейиша ултурди холос. Маҳмудхўжага чолнинг ёстиғи тагида қолган, у умр бўйи қўлидан қўймаган эски бир

хатларини назарда тутмоқдаман.

– Муфти ҳазратлари, – амир бироз сўкут сақлаб, яна сўзида давом этди, – Русянида бўлган февраль инқиlobи ҳаммамизни шошибирб қўйди. Тахт эгаси Романовлар сулоласи йиқитилди. Охири ҳукмдор Николай II таҳтдан воз кечди. Бундай бўлишини ким ҳам ўйлабди, дейисиз? Фикри ожизимизча, Керенский бошлиқ мувакқат ҳукumatнинг устунларига ҳам дара стажак. Қолаверса, шу кунларда бирорданинг Мунаввар ҳори ҳазратлари Тошкентда "Шўрои исломия"нинг курутойини чакиришиб. Мени айтди дерсиз, катта бир хунрезлик бўлиши тайин. Бундай вазиятда камина Бухорога четдан исён ораламоғини истамаймен.

– Калтафаҳм қулингизни маъзур тутинг, амирим.

– Хўп. Энди бу гапларни кўяйлик. Сизни нега ҳамроҳларингиздан аюруб, бу ерга чакириганимизни фаҳм этган бўлсангиз керак?

Маҳмудхўжа билмайман, дегандек елка қисиш билан кифояланмоқчи

Маҳмудхўжанинг оёқларидан мадор қочди.

– Қўйинг, ҳазратим, бу эски гапларни. Барчамиз ўз фарзимизни бажарайлик. Ёшларни ўқитмоқ бизнинг бўйни миздаги қарз, илим сабаби иззати дунё ва шарофати охиратдир. Сиз шу юртнинг боши бўлуб, фарзандларимизга дунё эшикларини очиб беринг. Ҳалқни зулукдек сўриб келаётган босқинчиларни кувиб солмоқча қарор беринг.

– Маҳмудхўжа, – амирнинг қаҳрли товуши янграги, – биз сиздан бошқа нарсани сўрабид. Улус орасида "Амири маъсум" номи ила машҳур бўлган бобокалонимиз, мангитлар сулоласи нинг аълоси Амир Шоҳмурод сизнинг бобонгиз ҳори Ниёзхўжани Урганждан Самарқандга олиб келгани, умрининг сўнгига эса 22 ёшли ўғли Амир Сайдид Ҳайдарга ионмай, хазина ҳақидаги сирни ўзидаид ҳудожўй ҳори Ниёзхўжага ишонганини билурмиз.

– Байтул мол бўшаб қолдими, аълоҳа ҳазратлари? – Маҳмудхўжа терс гапирмоқча ҷоғланган бўлса-да, кейин

– Бир пайтлар бобокалонингиз, қабрлари нурга тўлгур Амир Музаффархон ҳам оқ отда Петербургга кириб бораман, деган эканлар...

– Ҳаддингизни билинг! – амирнинг қаҳрли овози саройда акс садо берди.

Маҳмудхўжа унга әътибор бермай сўзида давом этди.

– Амири, ўзингизни четдан кузатиб кўринг, бу нечоғли завқли эканини тусиз. Шундай муҳим давлат ишлари қолиб, сиз мендан аслида йўқ нарсани сўрабид. Тарсида "Амири маъсум" номи ила машҳур бўлган бобокалонимиз, мангитлар сулоласи нинг аълоси Амир Шоҳмурод сизнинг бобонгиз ҳори Ниёзхўжани Урганждан Самарқандга олиб келгани, умрининг сўнгига эса 22 ёшли ўғли Амир Сайдид Ҳайдарга ионмай, хазина ҳақидаги сирни ўзидаид ҳудожўй ҳори Ниёзхўжага ишонганини билурмиз.

– Амир унга қаттиқ тикилиб туради.

– Бу нобакор қулингизнинг шакоқклигини дариф тутинг. Аммо сиз ҳазратнинг ҳали эълон этилмаган манифестингизни жаноб Миллернинг қўлида кўрдум. Буни сизнинг бўлган тарсида сарҳадларидан қувиб чиқарурмиз, иншооллоҳ. Мен сизга буни ваъда берман.

– Ҳазратим, майлимни, сизга ривоят сўласам? – Амир ихтиёсиз боз иргади. – Қадим замонда чин музофотида Чунгичин деган зот бўлган экан. У саёҳат қилиб юриб, адашиб, қабристонга кириб қолибди. Қараса, бир мозорнинг ёнида ёш хотин қўлида еллигич билан еллипиди. Чунгичин ёш бонудан бу ажи ҳаракатининг сабабини сўрабди. Хотин қизариби, бўзариби, бошини эгби олиди, аммо зинҳор бир сўз демабди.

Шунда ўша ердан ўтиб кетаётган бир жувон сайёҳга оқ еллигичли аёл ҳақида гапириб бериби. "Қабр каноринда кўрганинг Лу исмли хотимидир, – дебди у. – Хотим ҳозир эрининг мозорини еллигияти. Бунинг сабаби, Лу хотим турмуш ўртоғининг жони узилаётгандан ундан сўнг ѿшамаяжагини, ѿшаса ҳам бошқа бирорнинг хотини бўлмоқча асло рўйи ризо кўрсатмаслигини айтади. Аммо эри: "Бону, бундай аҳд этманг, фақат мозорим устидаги туфроқ куригунга қадар мани унтумасликка аҳд этсангиз кифоя", дейди. Лу хотим бунинг учун маҳкамам аҳд этади. Аммо ёстиқдошининг вафотидан уч кун ўтмай, таъзияга келган ёш йигитни ёқтириб қолади. Йигит ҳам унга кўнглини очади. Шундан бўён бу аёл еллигич олиб, эри қабрининг туфроғини куритмак ва ёш йигит билан тезроқ бирга бўлмак ҳаракатида".

Орага бир муддат ўнғайсиз сукут чўкди.

– Амири, сиз мени қўрқитаман деб заҳмат чекманг, – деди Беҳбудий дадил оҳанга. – Ҳудойимнинг бизга юборатурғон ўлумига доим мунтазирман. Ҳар холда ўлим бирдур, икки эрмас.

– Сиз билмайсиз, – Амир Олимхон

